

Ingerlatsinermut pilersaarut 2017 - 2020

Ingerlatsinermut pilersaarut 2017-2020

Imarisai

1. Tunuliaqut sinaakkutillu	5
1.1 Ingerlatsinermut pilersaarut	5
1.2 Naatsorsueqqissaartarneq pillugu inatsit	5
1.3 Pisortaqarfiit kisitsisit atorlugit paasissutissaliortarneranni FN-imi tunngaviit	6
2. Suliaqarfiit akornanni suliniuteqarfiit	7
2.1 Uppernarsaasioorneq periutsillu	7
2.2 Digitaliseriineq	7
2.3 Allassiffissornermi nalunaarsuinerit aaqqissuunneri pitsanngortinnerilu ..	8
2.4 Suliakkiissutit	9
2.5 Allaffissornikkut naatsorsuinerit	10
2.6 Ingerlatitseqqisarneq	11
2.7 Kinaassusaa isertorlugu isertupajaarlugulu immikkuualuattut pillugit paasissutissanik pissarsisinnaaneq	12
2.8 Oqaatsit	14
2.9 Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat	14
2.10 Kisitsisitigut paasissutissaliornerni pissarsiviit allat	15
2.11 Datanik isumannaallisaaneq	16
2.12 Softwaret	16
2.13 Nunani tamalaani suliniaqatigiiffinnut paasissutissanik tunniussisarneq	16
3. Immikkoortut kisitsisit paasissutissat ataasiakkaat	17
3.1 Siulersuisut pingaarnersuinerannut tunuliaqutit	17
3.2 Ukiuni tulliuttuni qaninnerni ineriartornerit	18
3.3 Pisortat aningaasaqarnerat	18
3.4 Kalaallit Danmarkimiittut	18
3.5 Ilinniarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat	18
3.6 Pisortat aningaasarsisitsisarnerat	19
3.7 Inuussutissarsiutit aaqqissuussaannerat	19
3.8 Nunasisunik naatsorsuineq	20
3.9 Inunnik isumaginninnermi pisortat ikiorsiissutaat tapiissutaallu	20
3.10 Meeqqat angerlarsimaffiup avataani inissinneqartut	20
3.11 Innarluutillit	21
3.12 Aningaasaqarnikkut pissutsit pillugit kisitsisitigut paasissutissat	21
3.13 Avammut tunisat eqqussukkallu nalingisa oqimaaqatigiissinnerat	21
3.14 Suliffissarsiortut	21
3.15 Sulisoqarfinni isumalluutininik naatsorsuineq	22
3.16 Ilinniaqqittartut	22
3.17 Inissiat sanaartornerlu	22
3.18 Sulisut nunanit allaneersut	23

3.19 Sulisut aamma akissarsiat pillugit kisitsisitigut paasissutissat.....	23
3.20 Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit	23
4. Ilisimatusarneq.....	24
5. Sulisut.....	25
5.1 Sulisut kattuffiinit isumaqatigiissutinit aningaasaliissutinullu sinaakkutit	25
5.2 Piginnaasat nutaat	25
5.3 Sulisut sulisoriinnarnissaat	26
5.4 Sulisussarsioartarneq	26
5.5 Kalaallit Nunaata avataani siunnersortit sulisullu.....	27
6. Atuisut	27
7. Aningaasaqarneq.....	28

Ingerlatsinermut pilersaarut 2017-2020

1. Tunuliaqut sinaakkutillu

1.1 Ingerlatsinermut pilersaarut

Naatsorsueqqissaartarfiup Ingerlatsinermut pilersaarusiaa siulleq 2015-imi saqqummersinneqarpoq, unalu pilersaarut Naatsorsueqqissaartarfiup Ingerlatsinermut pilersaarutaasa aapparaat. Pilersaarummi siullermik sammineqartut allaaserineqaqqipput nutaanik ilisimasanik ilaartorneqarlutik.

Ingerlatsinermut pilersaarut Naatsorsueqqissaartarfimmi ukiunut arlalinnut ineriartortitsinermut pilersaarutit innuttaasunit pissarsiarineqarsinnaanissaannik anguniagaqarnermik aallaaveqarpoq. Naatsorsueqqissaartarfiup ukiumoortumik nalunaarutaa pisarnertut siumut isigaluni immikkoortumik imaqarpoq. Kisiannili ingerlatsinermut pilersaarut pilersaarutitut siusinnerusukkut saqqummiunneqartartunut sanilliullugu immikkuualuttunik imaqarnerungaarpoq. Ingerlatsinermut pilersaarummut peqatigitillugu ukiumoortumik nalunaarutip imarisamigut annikinnerunissaa Naatsorsueqqissaartarfiup toqqarpaa.

Ingerlatsinermut pilersaarut ukiunut sisamanut ingerlaavartumik pilersaarutaasassaaq, taannalu Naatsorsueqqissaartarfiup siulersuisuinit ukiut tamaasa nutarterneqartassaaq. Ingerlatsinermut pilersaarutit ukiumoortumik saqqummersitassatut pilersaarutitigit piviunngortinneqartassapput. Nutarterinissani ilaatigut digitaliseringimut periusissiaq kisitsisitigit paasissutissaliornermilu paasissutissat tunngavigineqartartut pillugit suliniut Naatsorsueqqissaartarfimmut kingunerisa pilersaarusiordermi pitsaaneruseqarpoq ilanngunneqarsinnaanera annertuneruseqarpoq erseqqissarneqarput.

1.2 Naatsorsueqqissaartarneq pillugu inatsit

Naatsorsueqqissaartarfik Kalaallit Nunaanni pisortatigoortumik kisitsisitigit paasissutissaliornermi qitiusumik oqartussaavoq. Naatsorsueqqissaartarfiup siunertaraa paasissutissat tunngavigalugit inuiaqatigiinni ineriartornerup, politikikkut allaffissornikkullu aalajangiinerit, pilersaarusiorderit inuiaqatigiinnillu ilisimatusarnermik nalilersuinissap qulakkeerneqarnissaa.

Naatsorsueqqissaartarfik aqqissuussaanermi Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfiup ataaniippoq. Kisiannili Naatsorsueqqissaartarfimmi aqutseriaaseq Naalakkersuisoqarfiup ataani aqutsisoqarfinnut allanut sanilliullugu allaaneruvoq. Naatsorsueqqissaartarfimmi qulliuneruseqarpoq akisussaasut tassaapput siulersuisut, inuiaqatigiinni pissutsinik ilisimasalinnik tallimanik ilaasortaaffigineqartut. Naatsorsueqqissaartarfimmi pisortaqaq ulluinnarni aqutsisuvoq sulisoqarfillu avammut aamma sinniisuuffigisarlugi.

Naatsorsueqqissaartarfiup suliassai pingaarnerit Naatsorsueqqissaartarfik pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 29. oktober 1999-imeersumi ersipput.

Inatsit naapertorlugu Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni pissutsit pillugit kisitsisitigut paasissutissaliornermi paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfiup katersortarpai, suliaralugit avammullu saqqummiullugit.

Naatsorsueqqissaartarfik aammattaaq kisitsisitigut paasissutissaliorluni paasissutissat akiliisitsilluni katersorsinnaavai, suliaralugit avammullu saqqummiullugit. Naatsorsueqqissaartarfik naggataatigut kisitsisitigut paasissutissiinermi nunat tamat akornanni suleqatigiinneq pillugu suliassaqartarpoq.

Siulersuisut suliassat kisitsisitigut paasissutissiisarneq pillugu inatsimmi ersittut tassaapput:

- Naatsorsueqqissaartarfimmik qulliunerusumik akisussaaffeqarneq.
- Pisortat kisitsisinik paasissutissaliornerisa ataqatigiissarnissaanut siunnersuusiorneq.
- Naatsorsueqqissaartarfiup siunertat pillugit aalajangersakkat naapertorlugit sulinissaa isumagalugu.
- Naatsorsueqqissaartarfiup piffissamut sivisuumut suliniuteqarfissaanik pilersaarusiak akuerisassallugit.
- Naatsorsueqqissaartarfiup sulinissamut pilersaarutai akuerissallugit.
- Suliffeqarfiup ingerlatsineranik ukiumoortumik Naalakkersuisunut ukiumut ataasiarluni nalunaarusiornissaq.

1.3 Pisortaqarfiit kisitsit atorlugit paasissutissaliorneranni FN-imi tunngaviit

Naatsorsueqqissaartarfik pisortat kisitsisinik paasissutissaliornerat pillugu FN-imi tunngaviit malillugit sulisarpoq. Tamassuma ilaatigut kinguneraa:

- Kisitsisinik paasissutissat sumulluunniit atassuteqarani innuttaasunit pissarsiarineqarsinnaassapput.
- Ilisimatusarnermi ileqqusut naapertorlugit kisitsisigut paasissutissaliornermi datanik pissarsiviit periutsillu pillugit paasissutissat saqqummiunneqartassapput.
- Inuit pillugit paasissutissat naatsorsueqqissaartarfiit kisitsisinik paasissutissanik suliaat, inuit ataasiakkaat inatsisilluunniit tunngavigalugit inuit pineqaraluarpata, isertuullugit suliarineqartassapput, taamaallaallu kisitsisinik paasissutissaliornermi siunertaqarluni atorineqassallutik.
- Nunani ataasiakkaani naatsorsueqqissaartarfiit qaffasissutsini tamani kisitsisinik paasissutissaliornermi periutsini taaguutit, immikkoortiterinerit periutsillu imminnut ataneri atorineqarluarsinnaanerilu siuarsassavaat.

2. Suliaqarfiit akornanni suliniuteqarfiit

2.1 Uppernarsaasioorneq periutsillu

Immikkoortuni kisitsinik paasissutissorfiusuni assigiinngitsuni pitsaannerusumik assigiiaarnerusumillu uppernarsaasiortarnissaq Naatsorsueqqissaartarfiup suliniutiginiarpaa. Nittartakkami www.stat.gl-imi immikkoortuni kisitsisitigut paasissutissiisutini tamani periutsit, immikkoortiterinerit/ilisimatusarnermi taaguutit, pissarsiviit, assigiinngiiaarnerit taaguutinillu pingaarnernik nassuiaarnerit pillugit paasissutissat takuneqarsinnaassapput. Kisitsinik paasissutissaliornernik nalunaarsuiffinni pingaarnerni tamani ilaatigut nalunaarsuiffiit ilisimatusarnermi annertunerusumik atorneqarsinnaanissaat siunertaralugu assigiinngiiaarnerit nalunaarsuiffinniitut pillugit takussutissiat avammut saqqummiunneqartassapput.

2016-imi aamma 2017-imi Kalaallit Nunaat NordForsk-imit avannaamioqatigiit akornanni nalunaarsuinerimik ilisimatusarnermut peqataanissamut aningaasaliiffiqineqarpoq. Naatsorsueqqissaartarfiup nalunaarsuisarnerata pitsaannerusumik paasissutissalerneqartalermissaa ilisimatusarnerup toqqaanangikkaluamik kingunerisassaasa ilagaat.

2.2 Digitaliseriineq

Digitaliseriinerimut pisortat ataatsimut periusissiat nutaaq Naalakkersuisut 2014-imi akueraat. Suliniuteqarfiit aalajangersimasut atuutilersinneqarnerannut atatillugu Naatsorsueqqissaartarfik suliassaqarnerulissaaq. Kisiannili piffissaq sivilisunerusoq eqqarsaatigalugu periusissiami Naatsorsueqqissaartarfimmut nutaanik periarfissiisut immikkoortut amerlanerulissapput.

Inuit (CPR), suliffeqarfiit (Kalaallit Nunaanni Inuussutissarsiuinik Nalunaarsuiffik), illuutit nunamullu paasissutissat (assersuutigalugu najukkat pillugit paasissutissat) pillugit tunngaviusumik paasissutissat digitaliseriinerup annertunerulernissaanut pingaaruteqartutut isigineqarput. Paasissutissat tunngaviusut kisitsisitigut paasissutissiarpassuarni Naatsorsueqqissaartarfimmi pitsaassutsit qaffatsissavaat aammalu illuutit pillugit kisitsinik paasissutissiisoqartalersinnaassalluni. Aammattaaq ilimagineqartariaqarpoq datat paasiuminarsarnissaannut isumalluutit ikinnerusut Naatsorsueqqissaartarfiup piffissami sivilisunerusumi atortassagai.

Digitaliseriinerimut periusissiami inuit pillugit paasissutissat pillugit nutaanik inatsisiliortoqarpoq, tassanilu aalajangersakkat danskit inuit pillugit paasissutissat pillugit inatsisaanniittut qaninnerulerlugit Kalaallit Nunaanni inatsiseqalerpoq. Danskit inuit pillugit paasissutissat pillugit inatsisaata isumassarsiorfiginera nalunaarsuiffiit uppernarsarnissaannut piumasaqaatit annikillinerisigut Naatsorsueqqissaartarfimmut ajornannginnerulersitsivoq.

Naggasiullugu Namminersorlutik Oqartussat kommunillu ataatsimut aningaasanik aqutsinermi aqutsinermilu paasissutissanik nalunaarsuiffeqarnissaannik siunertaqarnermik digitaliseriinermi periusissiaq imaqarpoq. Nalunaarsuinerit assigiiaarnerusut aallaavigalugit kisitsisitigut paasissutissat atuuttut suliarineqaraangata immikkoortunilu nutaani aaqqissuussamik assigiiaartumillu nalunaarsuisoqaraangat pisortat ataatsimut aningaasaqarnermik aqutsinermi aqutsinermilu paasissutissanik nalunaarsuiffeqarneranni Naatsorsueqqissaartarfik piffissamut ungasinnerusumut nutaanik periarfissaqalerpoq. Aamma takuuk immikkoortoq 2.3 ataaniittoq.

Suliffeqarfiit naatsorsuutininik siunissami pisortanut digitalinngorlugit nassiussisarnissaat digitaliseriinermit periusissiamut atatillugu Naatsorsueqqissaartarfiup tapersersorniarpaa. Kisitsisitigut paasissutissat nuna tamakkerlugu naatsorsuutininik, inuussutissarsiuutit pillugit kisitsisitigut paasissutissanut kiisalu nukissiuutit pillugit kisitsisitigut paasissutissanut atugassanik nalunaarsuisarneq Naatsorsueqqissaartarfiup nalunaarsuinerani ullumikkut annertunerpaajupput. Digitalinngorlugit nalunaarsuisarnermi nalunaarsuineri kukkunerit aamma ikilissapput taamaalillunilu kisitsisinik paasissutissat pitsaassusaat qaffatsinneqassallutik.

2.3 Allassiffissornermi nalunaarsuinerit aaqqissuunneri pitsanngortinnerilu

Naatsorsueqqissaartarfiup Kalaallit Nunaanni pisortat Naatsorsueqqissaartarfiunerat isumaqanngilaq Naatsorsueqqissaartarfik kisitsisinik paasissutissaliornernut tamanut tabelinut piariikkanut datanik taamaallaat katersuisartoq. Naatsorsueqqissaartarfittulli allatut pisortat, suliffeqarfiit kattuffiillu paasissutissanik suliaqarnissaat Naatsorsueqqissaartarfiup pisariaqartippaa. Kisitsisinik paasissutissaliornerni amerlanerni atuuppoq nalunaarsuiffiit allaffissornermit siunertaqarluni pisortat oqartussaasut suliaat, taakku aallaavigalugit paasissutissanik tunngaveqarluni Naatsorsueqqissaartarfik kisitsisitigut paasissutissanik katersuisarpoq, suliaqartarpoq avammullu saqqummiussisarluni.

Naatsorsueqqissaartarfik naliliivoq nalunaarsuiffinni allaffissornermi atorneqartaruni paasissutissat pingaarnert tunngavigalugit kisitsisinik paasissutissaliornert eqqortumik takutitsisunik kisitsisitigut paasissutissaliornernik kinguneqartartoq, tassa nalunaarsuiffiit oqartussaasunit akisussaasunit amerlasoorpassuartigullu inunnit suliffeqarfinnilluunniit aamma ingerlaavartumik misissorneqartarmata. Tassunga peqatigitillugu allaffissornermi nalunaarsuiffiit tunngavigalugit kisitsisitigut paasissutissiat suliarineqarnerat akikinnerusarpoq, tassa Naatsorsueqqissaartarfik datanik suliffeqarfinni inuinnarnilu katersuinissamut isumalluutininik atuissanngimmat aammalu paasissutissanik assigiiaartunik nalunaaruteqartoqarnissaa qulakkeerneqartarluni. Naggasiullugu, allaffissornermi nalunaarsuiffiit ilusilersugaanerit aaqqissuussamillu atorneqartarnerat allaffissornermi oqartussaasuni akisussaasuni pisariillisaanissamut aamma tapersiisarput.

Qulaaniittunut nangeqqillugit Naatsorsueqqissaartarfik inassuteqaateqarpoq, qitiusumik allaffissuup kommunillu siunissami suleqatigiillutik – ilaatigut pisortat Aningaasaqarnermi aqutsinermilu nalunaarsuiffianut (ERP) nutaamut atatillugu – suliassanik suliarinninnermut atatillugu aaqqissuussamik nalunaarsuinerit aallaavigalugit paasissutissat pisortat suliarisaat tunngavigalugit kitsisitigut paasissutissaliornerit nutaat suliarineqartarnissaat anguniartariaqariaqaraat.

Pisortani oqartussaasut allaffissornermi nalunaarsuiffinnik pilersitsiniartut Naatsorsueqqissaartarfimmik aamma Digitalimik sullissinnermut Aqutsisoqarfimmik isumasiuisarnissaat ataatsimut isigalugu qulakkeerneqartariaqarpoq, taamaalilluni nalunaarsuiffiit naleqquttumik ilusilersornissaat aammalu kisitsisinik paasissutissaliornerit atorineqasinnaaneri qulakkeerneqarniassamat. Nalunaarsuiffiit aaqqissugaanerannik allannortinnerinillu Naatsorsueqqissaartarfimmik nalunaartussaataaneq kisitsisitigut paasissutissiisarneq pillugu inatsimmi allaqqareerpoq, kisiannili tamassuma ilisimatitsissutigisarnissaa siunertaralugu Naatsorsueqqissaartarfik annertunerusumik suliniuteqarniarpoq.

2.4 Suliakkiissutit

Paasissutissarpasuit Naatsorsueqqissaartarfiup pigisai akiliisitsilluni arlalinnik aaqqiissuteqarnissamik neqerooruteqarnissamik periarfissiipput. Akiliisitsilluni suliassat paasissutisst allat ilanngullugit imalinnik immikkuualuttunngorlugit akiliisitsinani pisortanut suliarineqartunit imaluunniit sullissat ataasikkat pisariaqartitaannut naleqqussarneqartunit allaaneruserput. Akiliisoqarnissaanut tunngavilersuutigigajunneqartarpoq avammut saqqummiunneqaraangaata paasissutissat eqqortuutinniarlugit Naatsorsueqqissaartarfiup kukkunersuiisarnera. Datat immikkuualuttunngornerullugit atorineqarneri annertunerusumik suliarineqarnissaannik kukkunersiorneqarnissaannillu pisariaqartitsisoqartarpoq, tamaaliortoqartillugu akilersitsisoqartarpoq.

Tunngaviusumik kisitsisinik paasissutissaliornermut naleqqukaangata kiisalu sulisut pigineqaraangata Naatsorsueqqissaartarfik siunissami akiliisitsilluni suliaqartaannassaaq. Naatsorsueqqissaartarfik nammineerluni suliassanik tuniniaasassanngilaq aammalu suliat akilersinneqartut amerlippata iluatsitsinertut isiginagu. Naatsorsueqqissaartarfik suliakkiissutit kisitsisinik paasissutissiisiornermi tabelit kisitsisaataasivimmiittut immikkuualuttunngornerat annertusillugu kisitsisitigullu paasissutissat ujjartorneqarajuttartut aningaasanut inatsimmi aningaasaliissutinit matussuserneqartut ilannguttarnerisigut ilaatigut siumut isigaluni ingerlatsinermi tunngavik nammineerluni annikillisittarpaa.

Suliakkiissutit nalunaarsuinerit tunngavigalugit taamaallaat tabelinngortillugit Naatsorsueqqissaartarfiup killilerniassavai. Apersuinerit tunngavigalugit misissuinissanik sullissat kissaateqarpata Naatsorsueqqissaartarfik paasissutissat pillugit nakkutilliisoqarfimmiit (Datatilsyn) akuerineqareernikkut tigusillattaarilluni misissuinerit

atugassanik innuttaasut pillugit nalunaarsuiffinniit pissarsianik tapersiisinnaavoq, kisiannili ilaannikkut Kalaallit Nunaanni Danmarkimiluunniit misissuinerni apersuisartut apersuineri atorsinnaasassallugit.

Kisitsisitigut paasissutissat nalilersuinerillu suliarinissaannut siunnersortit ilisimatusartullu avataaneersut qitiusumik allaffissuup kommunillu akuttunngitsumik atortarpaat, tassani Naatsorsueqqissaartarfiup kitsisinik paasissutissiai pingaarnertut atorpeqartarlutik. Siunnersortit suliakkerneqaraangamik Naatsorsueqqissaartarfimmit paasissutissanik akuttunngitsumik immikkut kisitsisinik aniatitsisarpud imalluunniit Naatsorsueqqissaartarfiup serverianit namminneq nalilersuinissaminnut kikkuneru paasiuminaarsapajaarlugit datanik pisisarlutik.

Siunnersortit kisitsisitigut paasissutissanik imaqartunik nalilersuinissanik nalunaarusiornissanillu sulisussarsiarineqannginneranni Naatsorsueqqissaartarfik isumasiorneqarsinnaalluortoq Naatsorsueqqissaartarfiup ilisimatitsissutiginiartassavaa. Naatsorsueqqissaartarfik isumaqarpoq nalunaarusiat nalilersuinerillu isumalluutit/aningaasartuutit ikinnerusut atorlugit suliarineqarsinnaasut. Naatsorsueqqissaartarfik taamaalilluni kisitsisit suut kisitsisaataasivimmeereersut nalilersorsinnaavaa aamma Naatsorsueqqissaartarfimmi nalunaarsuiffiit pioreersut atorlugit sunik kisitsisitigut paasissutissaliorsinnaanera aammalu paasissutissat ataatsimoortillugit datanillu nutaanik pissarsilluni annertunerusumik suliaqarnissamik pisariaqartitsiviunersut ikiuussinnaavoq.

2.5 Allaffissornikkut naatsorsuinerit

Kisitsisitigut paasissutissanik saqqummiisoqartillugu taaguutit, immikkoortiterinerit periutsillu nunat tamat akornanni atorpeqartartut Naatsorsueqqissaartarfiup sapinngisamik atortarpai. Kisitsisitigut paasissutissat taakku ilaatigut inuit suliaqarfinni aalajangersimasuni ulluinnarni suliaqartut – assersuutigalugu qitiusumik allaffissuarmi kommunimiluunniit allaffimmi sulisut - ugartugarineq ajorpaat. Assersuutigalugu ingeniøritut ilisimatusartutut, pilersitsisartutut sanaartukkanillu ilusilersuisartutut inuussutissasiutinut ilinniarsimasut pinnagit sanasut Sisimiuni Sanaartornermut Ilinniarfimmi ilinniarsimasut qassiuneri ugartorneqarajuttarput.

Allaffissornermi nalunaarsuisarnernik Naatsorsueqqissaartarfiup suliaqartarnissaa siunertaralugu oqartussat sulianik ingerlatsisartut Naatsorsueqqissaartarfiup siunissami oqaloqatigisarniarpai. Pingaartumik nalunaarsuiffiit Naatsorsueqqissaartarfiup ineriartortinnikuusai atorlugit allaffissornermi naatsorsuinerit ajornanngikannertumik suliarineqartarnissaanni. Assersuutigalugu tassaappud immikkoortuni pisortat aningaasaqarnerat akissarsiallu kiisalu suliffeqarneq ilinniartitaanerlu. Kisiannili aningaasatigut isumalluuteqartitsisoqarnissaa aammalu paasissutissanik isumannaallisaasernerup paasissutissallu pillugit

isertuussaqaartarnerup ajoquserneqannginnissaat
Naatsorsueqqissaartarfimmut pingaaruteqarpoq.

Meeqqat atuarfii pillugit kisitsisitigut paasissutissat Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfimmit ullumikkut suliarineqartarput, taavalu ilinniartitaaneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat allat Naatsorsueqqissaartarfimmit suliarineqartalutik. Assersuutigalugu inuusuttut anguniakkat pillugit kisitsisitigut paasissutissaliornermut atatillugu ingerlatsisarnernik nalilersuinerit annertunerusumik isiginiarneqalerneranni ilinniartitaanermut kisitsisitigut paasissutissanik akisussaaffeqarnerup avinneqarnera apeqquserneqarsinnaavoq. Kisiannili ilinniartitaaneq pillugu kisitsisitigut paasissutissanik akissusaaffiup siunissami agguarneqarnissaa pillugu Naatsorsueqqissaartarfiup Ilinniartitaanermut Naalakkersuisoqarfik oqaloqatiginiarpaa.

2.6 Ingerlatitseqqiisarneq

Kisitsisit allanngoriartorneri isiginiarlugit saqqummersitat naannerusut Naatsorsueqqissaartarfiup atornerusarniarpai. Saqqummersitanut uppersaatit periuksinillu allaaserinninnerit nittartakkami immikkoortunut tamakkununga tunngasunut tassunga peqatigitillugu nuunneqassapput. Saqqummersitat naannerusut kisitsisaataasivimmi paasissutissanik immikkuualunerusunut innersuussutinik imaqaartassapput.

Kisitsisitigut paasissutissanik soqutiginninnerunissaq nutserinermullu isumalluutit atorneqartut annikillisinneqarnissaat qulakkeerniarlugit saqqummersitat naalisinneqassapput. Taamaaliornikkut paasissutissat kisitsisaataasivimmi pissarsiarineqarsinnaasut pitsaassusaat annertusarneqarnissaat pitsanngortinneqarnissaallu isiginiarneqarnerulissaaq.

Tassunga atatillugu kisitsisaataasiviup pingaarnertut ingerlatitseqqiisarfiulerneratigut atuisartunik pikkorissarsitsisarnerup pingaarnersinnissaanik pisariaqartitsisoqarpoq. Ilinniartunut, isumaginninnermut kisitsisinik paasissutissanik sulinerminnut atatillugu atuisartunut inuinnarnullu pikkorissartitsinernik Naatsorsueqqissaartarfik ataavartumik neqerooruteqartassaaq. Atuisut Nuup avataani najugaqartut ilitsersornissaat ajornartorsiutaasinnaavoq. Taamaammaat pikkorissartitsisarnernik neqeroorut filmimik ilitsersuummik internetikkut takuneqarsinnaasumik ilaneqassaaq, kisiannili soqutiginninneq apeqqutaatillugu Nuup avataani aamma aqqissuisoqartarsinnaavoq.

IT-mi sulisut paasissutissanik kisitsisaataasivik siunissami ingerlatitseqqiivittut atorsinnaassavaat kisitsisillu nutartikkat programmimi atoqqissinnaassallugit, assersuutigalugu oqarasuaatinut angallattakkanut apps-inut, nittartakkani immikkut grafikinnorlugit saqqummiinerni il.il. Paasissutissat API (application programming interface) atorlugu atuisunit tamanit atorneqarsinnaapput. API Sverigemi Naatsorsueqqissaartarfiup atugaa Naatsorsueqqissaartarfiup atorpaa, kisitsisaataasivimmut toqqaannaq atassuteqarluni atorneqarsinnaasoq.

Takornariat nittartagaannik www.tourismstat.gl-imik nutarterinikkut periarfissaq tamanna aallartinneqarnikuvoq. Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaani titartakkat atorlugit saqqummersitanik pitsanngorsaaniarluni API aamma atorneqarpoq. API-mik atuinerup siunertaasa aappaarivaat API-mik atuinerup misilittagaqalernissaq, atuilertussanik pitsaasumik siunnersuisarnissaq eqqarsaatigalugu. Atuilertussat sukkanerusumik API-mik atuilernissaat anguniarlugu Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaani programkode akeqanngitsumik tamanit atorneqarsinnaavoq.

Paasissutissanik takussaasunngortitsinissamut pisariaqartitanik programminik atuisunut ajornannginnerulersitsineq, tassunga ilanngullugu infografikki atorlugu saqqummersitsisarnerit, assersuutigalugu Facebookimi nutaarsiassanik nalunaaruteqarnermi, periarfissat ajornannginnerulernissaat pilersaarusioneqassaaq.

Kisitsisitigut paasissutissanut Naatsorsueqqissaartarfiup nammineq suliarisartagaanut pissarsiarineqarsinnaasunut kisitsisaataasivik ullumikkut atorneqarneruvoq. Kisitsisit paasissutissartai Naatsorsueqqissaartarfimmit misissorluaqqaarnagit kisitsisaataasivimmut ilineqartartunik kisitsisaataasivik tamassuma saniatigut imaqarpoq – assersuutigalugu Uumasunut nakorsamiit aamma Nakorsaaneqarfimmiit kisitsisit.

Naatsorsueqqissaartarfiup anguniagaara sulisoqarfiit amerlanerusut kisitsisaataasivimmik atuisassasut, taamaalilluni Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaa annertunerusumik Kalaallit Nunaat pillugu paasissutissanik qitiusumik nittartagaassalluni. Kisitsisaataasiviup ingerlatitseqqiiviusarnissaanut pisariaqarpoq pilersuisut pitsaassutsinik aalajangersimasunik malinninissaat nammineersinnaanissaallu, tabelillu pissarsivinnik erseqqissumik imaqarnissaat, tabelillu ingerlaavartumik nutartertarnissaat, minnerpaamik ukiumut ataasiarluni.

Finlandimiut naatsorsueqqissaartarfiat isumassarsiorfigalugu Naatsorsueqqissaartarfik makronik kisitsisaataasivimmi tabelinik ajornannginnerusumik suliaqartarnissaq siunertaralugu ineriartortitsivoq. Ungasinnerusooq eqqarsaatigalugu makrot pineqartut naatsorsuinnermut nalunaarsuifimmut paasissutissiornermut aamma naatsoruinnermi assigiinngitsuni paasissutissat nassuiaatillu assigiiaarneqarnissaanut atorneqarsinnaasunngortinneqassapput.

2.7 Kinaassusaa isertorlugu isertupjaarlugulu immikkuualuattut pillugit paasissutissanik pissarsisinnaaneq

Inuit suliffeqarfiillu pillugit paasissutissanik (= immikkuualuattut pillugit paasissutissanik) Naatsorsueqqissaartarfiup ingerlatitseqqiisarnera inuk pillugu paasissutissanut inatsimmit aamma kisitsisit pillugit paasissutissiisarneq pillugu inatsimmit killilersorneqarpoq, taakkunani inuit ataasiakkaat suliffeqarfiilluunniit ataasiakkaat pillugit paasissutissat allanullu ingerlateqqinneqartussaannngitsut Naatsorsueqqissaarisarfiup tigusartagai aalajangersarneqarlutik.

Allaganngorlugu isumaqatigiissuteqarnikkut inuit Naatsorsueqqissaartarfimmi sulisuunnigitsut Naatsorsueqqissaartarfimmi kinaassusii isertupjaarlugit paasisutissat tunngavigalugit tabeliiorsipput nalilersuisinnallutillu. Paasisutissani kinaassutsit isertupjaarnerat isumaqarpoq inuit normui, najugaqarfii allallu inuit kinaassusiinik takutitsisinnaasut tullerriaarlugit normunik taarserneqarnerat. Kinaasussaat isertupjaarlugit paasisutissat imaattariaqanngilaq kinaassusaa isertuulluinnarneqartoq, tassa paasisutissanik ilaatigut allatigut kinaassutsinik paasinninnikkut inuit ataasiakkaat pillugit paasisutissat pissarsiarineqarsinnaasarmata. Assersuutigalugu inuup ukioqassusia, ilinniagaqarnera, katissimanera katissimannginneraluunniit, meeraasa amerlassusaa, najugaa il.il. pillugit paasisutissat tungavigalugit inuup isertitai pillugit paasisutissat eqqoriarneqarsinnaammata – pingaartumik inuit sumiiffimmi agguaqatigiissillugu isertitarineqartartuniit qaffasinnerusunik isertitallit pillugit.

Ilisimatusarnermut inatsisissanillu piareersaanermut atatillugu kinaassusaa isertupjaarlugit paasisutissanik Naatsorsueqqissaarnermi inatsit malillugu aamma paasisutissanik isertuussinissamik malittarisassat malillugit pissarsisoqarsinnaavoq, taamaalillunilu Danmark Statistikip malittarisassat maannakkut atortagaata assingi malinneqartarlutik (tassani kommuni ataaseq assersuutigalugu immikkuualuttunngorlugit paasisutissanik pissarsisinnaalluni). Kinaassusaa isertupjaarlugit immikkuualuttunngorlugit paasisutissat Naatsorsueqqissaartarfiup serveriatigut avataanit pissarsiarineqarsinnaapput. Interneti aqutugalugu immikkullu piunasaqaatit malillugit internetikkut nammineq suliffigisamiit paasisutissanik pissarsisoqarsinnaavoq. Piunasaqaatit ilaat tassaavoq tabelinik suliarineqartunik tamassumalu kingorna Naatsorsueqqissaartarfiup serverianit aaneqartunik Naatsorsueqqissaartarfiup nakkutiginninnissaa.

Kinaassusaa isertupjaarlugu paasisutissanik pissarsisinnaaneq kinaassusaa isertorlugu immikkuualuttunngorlugit paasisutissanik amerlanerusut pissarsisinnaanerannik ilaneqassaaq. Kinaassusaa isertorlugu immikkuualuttunngorlugit paasisutissani periuseq tassaavoq, suliniutinut ataasiakkaanut paasisutissat ataatsimoortut marluk – ataatsit suliffeqarfiit/suliaqarfiit iluanni ataatsillu avataani atugassat. Suliniutinut ataasiakkaanut atatillugu immikkuualuttunngorlugit paasisutissat ilanngullugit suliffeqarfiit/sulisoqarfiit iluanni pilersitsisoqartassaaq. Paasisutissat ataatsimoortut taakku nalunaarsuiffiit arlallit, Naatsorsueqqissartarfiup nammineq sullitallu namminneq suliaat, ataatsimoortinneqarnerannik kinguneqarsinnaapput. Tassunga peqatigitillugu sullitat namminneq misilerarsinnaasaannik paasisutissanik katersukkanik suliaqartoqarsinnaavoq. Tabelit sorliit suliassamut atorineqassanersut sullitaq aalajangeereerpat sulisoqarfiup iluani paasisutissat tungavigalugit inaarutaasumik tabelit Naatsorsueqqissaartarfiup suliarissavai.

2.8 Oqaatsit

Nittartakkimik atuisut 20 procentii Nunanit Kalaallit Nunaata Danmarkillu avataaneersuupput. Taamatut amerlatiginerisa paasinarsisippaa Naatsorsueqqissaartarfiup suliai nunani allani aamma annertuumik soqutigineqartut. Maannakkut Greenland in Figures tuluttut ukiut tamaasa saqqummersinneqartarpoq, kisitsisaataasivimmilu tabelit aamma tuluttut aamma saqqummersinneqartarput, qularnanngilarli tuluttut amerlanerusunik saqqummersitsisarnissaq pisariaqartinneqartoq. Naatsorsueqqissaartarfimmit pilersaarutigineqarpoq 2018-imi Greenland in Figures saqqummertussap ukiunut siuliinut sanilliullugu annertunerunissaa, Greenland in Figures siunissami inuiaqatigiinnut pissutsinik paasissutissanik annertunerusumik imaqartalernissaa aamma titartakkat assillu atorlugit takujuminarnerusunngortinneqarnissaa pilersaarusioneqarpoq.

Namminersorlutik Oqartussani nutserisoqarfiup nutserut ukiuni kingullerni atulernikuuaa, tassani oqaaseqaatigiit danskisut kalaallisullu nutserneqarnikut nutserummi ilisarineqartarlutik. Nutserummi Namminersorlutik Oqartussat nutserisoqarfianni naammassisinnaasat annertusisinneqassapput maannakkullu Namminersorlutik Oqartussat sulisoqarfiini atulerneqalissalluni. Naatsorsueqqissaartarfik Naalakkersuisut Nutserisoqarfiat isumaqatigiissuteqarfigaat nutsigassat annertunerusut nutsertalissagaat aamma Naatsorsueqqissaartarfimmit nutserissut atorneqarsinnaalissasoq.

Kalaallisut taaguutit nutserinermiit nutserinermut pilersinneqartarmata kisitsisitigut paasissutissanik kalaallisut nutserisartut atuartartullu unammilligassaqartarput. Oqaaseqatigiinni danskisut taaguutit kalaallisut nutserneqarsinnaasarput oqaaseqatigiillu assigiit assigiinngitsunik nutserneqarsinnaasarlutik. Ajornartorsiut aaqqiiviginiarlugu kisitsisitigut paasissutissanit assigiinngitsunit taaguutit katersorlugit kalaallisut taaguutit assigiissarnerat Naatsorsueqqissaartarfiup aallartinnikuuaa. Nutserummut atatillugu suliani taaguutit kalaallisut aalajangersimasumik nutserneqarnerannik qarasaasiami nalunaarsuivik Oqaasileriffimmi pilersinneqassaaq. Taaguutit Naatsorsueqqissaartarfiup katersugai oqaasileriffiup qarasaasiami nalunaarsuivianut piffissap ingerlanerani ilanngunneqassapput.

2.9 Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat

Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat 2014-imi siullermeerluni e-boginngorlugit saqqummersinneqarput. Tamatuma kinguneranik kapitalit sorliit oqarasuaammut angallattakkamut tabletimulluunniit nuukkusunnerlugit atuisut toqqarsinnaanngorpaat. Kapitalit ataasiakkaat ukiup ingerlanerani ingerlaavartumik avammut saqqummiunneqartarput. Kapitalit ataasiakkaat nutaajunissaat avartumik avammut saqqummiussisarnerni qulakkeerneqartarpoq, tassungalu peqatigitillugu aaqquissuussineq ajornanninnerujussuulluni. Ukiut tamaasa julip aallaqqaataani kapitalit tamarmik e-boginngorlugit ataatsimoortinneqartassapput, taamaalilluni

ukiuni pineqartumi Ukiumoortumik Kisitsitigut Paasissutissat ”pisortatigoortunngortinneqartalerlutik”.

Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat pillugit siunissami anguniagaasimavoq Kalaallit Nunaannut inuiaqatigiinnut saqummiunneqarneranni atuaruminartuunissaat, tamannalu assersuutigalugu inuusuttut ilinniagaanni ingerlaqqillunilu ilinniarnerni ilinniagassatut naleqquttuussalluni. 2017-imi aasaaq aallarnerfigalugu Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat tabelinik katersuivittut suliarineqartalermisaa pilersaarutaavoq. Tabelit kisitsisaataasivimmut aaneqarsinnaassapput naatsukullannillu nittartakkami aamma Greenland in Figuresimi atoqqinneqarsinnaasunik allagartalersorneqassallutik. Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat aammattaaq immikkoortuni Naatsorsueqqissaartarfiup saqqumersitaani allaaserineqanngitsuni inuiaqatigiinnut tunngasunik allaaserinninnernik imaqarpoq, assersuutigalugu silaannaq, aatsitassarsiorneq aamma meeqqat atuarfii pillugit paasissutissat. Kisitsisit taakku kisitsisaataasivimmut aaneqartarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Saqqumersinneqartartut amerliartortillugit, Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat tabelinik katersivittut suliarineqarnissaanut, nutsigassat ikilisinniarneqarnerat pissutaavoq. Naatsorsueqqissaartarfimmit aamma nalilerneqarpoq ullutsinni atuisut internetti atorlugu inuiaqatigiinut tunngasunik paasissutissanik pissarsiaqarsinnaalluurtut ass. uku aqutugalugit; www.sullissivik.gl, www.peqqik.gl, www.aka.gl, www.asiaq.gl allanilu.

2018-imi pilersaarutaavoq Greenland in Figures kalaallisut qallunaatullu saqqumissasoq. Allassimasortai nittartakkami atoqqinneqarsinnaassapput.

2.10 Kisitsisitigut paasissutissaliornermi pissarsiviit allat

Allaffissornermi nalunaarsuiffinniit inunnullu aamma suliffeqarfinnut tunngasunik misissuineri tigussilluni nunani ataasiakkaani naatsorsueqqissaartarfiit kisitsisitigut paasissutissaliornermik tunngaveqartarnertik ileqqoraat. Kisiannili Naatsorsueqqissaartarfiup allaffissornermi nalunaarsuiffiit kisiisa atortarpai. Paasissutissat annertuut nunarsuarmi isiginiarneqartarisa ilaatut nunarsuup sinnerani kisitsisitigut paasissutissiineri pissarsiviit allat naatsorsueqqissaartarfiit atortalerfikuaat.

Naatsorsueqqissaartarfiup paasissutissanik pissarsivinnik allanik atuisarnermi misilittakkat ukiuni aggersuni annertusarniarpai. Nioqqutissanik ataasiakkaanik tunisinerit pisiniarfinni strekodet atorlugit nalunaarsorneqartarnerat assersuutigalugu atuisunut akit assigiinngiaarnerannik takussutissiat pitsanngortinnissaannut tapersiinnaavoq, oqarasuaatinillu atuisinerit pillugit paasissutissat nunami allamiut Kalaallit Nunaannut tikeraartut agguataarnerisa missingernerinut atorneqarsinnaallutik. Paasissutissanik pissarsivinnik allanik misileraaneq sapinngisamik suleqatit naleqquttut suleqatigalugit pisassaaq kisitsisitigut

paasissutissiisarneq pillugu inatsisaalersinnaasumut atugassanik misilittagaqalernermit atorneqarsinnaallutik.

2.11 Datanik isumannaallisaaneq

Sulisut ataasiakkaat suliasamik suliarinissaannut taamaallaat paasissutissanik inunnut aamma suliffeqarfinnut tunngasunik pisariaqartunik pissarsisarnissaat Naatsorsueqqissaartarfiup ingerlaavartumik nakkutigisarpaa. Paasissutissanik isumannaallisaanerup pitsanngorteqqinnissaa siunertaralugu Naatsorsueqqissaartarfik Digitalimik sullissinermut Aqutsisoqarfik suleqatigalugu sulisut suliffeqarfimmik avataanit internetikkut iseraangata marlussunnik isissutissaqartillugit isumannaallisaanerup pitsanngortinnissaanut periarfissat misissorniarpai.

2.12 Softwaret

Naatsorsueqqissaartarfiup WPS datanik suliarinninnermi softwaretut pingaarnertut ullumikkut atorpaa. WPS-imi programmilornermi oqaatsit SAS atorneqarput. Kisiannili WPS-imut akuersissutit SAS Institute-meersunit taakkua assinginit akikinerungaarpoq, WPS-ip iluaqutigivaa programminik suliaqarnermi oqaatsinik R-nik allallugit scriptinik programmeeqqanik suliaqarsinnaaneq. R tassaavoq kisitsisitigut paasissutissaliornermi programmi aamma programeeriinnermi oqaatsit, ullumikkut ilinniarfinnit Naatsorsueqqissaartarfiup sulisussarsiffigisartaanit SAS-imut sanilliullugu akulikinnerusumik atorneqartartoq. Taamaattumik piffissap ingerlanerani R-ip taamaallaat atorneqartalermissaa naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

SAS-imiit R-imut sukkasuumik nuunneq ajornartorsiorfiussaaq, tassa programmit datallu ataatsimoortut allanngortinneqassammata sulisullu programmeeriinnermi oqaatsinik nutaanik ilinniartussaammata. Kisiannili Naatsorsueqqissaartarfik suliffittut pilerinartuulerneratigut ilinniaqqinnissamullu periarfissaqarneratigut nuunneq siunissami sulisussarsisarnermi arlalinnik iluaqutissartaqassaaq.

Annertunerusumik nuunnerup qanoq ajornartigineranik ilaatigut misilittagaqalerniarluni suliniutinut aalajangersimasunut Naatsorsueqqissaartarfiup R atorlugu ukiuni arlalinni misiliiniarpoq. Pinngortitaleriffimmi maannakkut SAS-imit R-mut nuuttoqartumi misilittakkat Naatsorsueqqissaartarfiup aamma atorniarpai.

2.13 Nunani tamalaani suliniaqatigiiffinnut paasissutissanik tunniussisarneq

Suliniaqatigiiffinnut FN-ip ataaniittunut Naatsorsueqqissaartarfimmit paasissutissat ataavartumik tunniussorneqartarput. Naatsorsueqqissaartarfimmit kisitsisitigut paasissutissat pigineqareersut nalunaarutigineqartarput, akuttusuunilu kisitsisitigut paasissutiarineqanngitsut tunniunneqartarlutik. Naatsorsueqqissaartarfimmit Nunani Avannarliit Siunnersuisoqatigiiffiata kisitsisaataasivianut

tunniussisoqartarpoq, tassunga tunniunneqartartut amerlanersaat Naatsorsueqqissaartarfimmi suliaaersimasarput.

Naalackersuisoqarfiit nunanik allanik suleqateqarnerat pissutaanerulluni akuttunngtsunik kisitsisitigut paasissutissanik nutaanik, naatsorsugassanik nutaanik kiisalu kisitsisitigut paasissutisseeriaatsinik nutaanik Naatsorsueqqissaartarfimmut kissaateqartoqartarpoq.

Naatsorsueqqissaartrarfup siulersuisuinit nunani tamalaani kisitsisitigut suleqataalluni paasissutissiorneq suliniutigerusutaanut ilaapput. Siulersuisut suliaasaatut pingaarnertut aamma uku ilaapput; aningaasaqarneq aamma sulisoqarneq sumiiffimmi kissaatigineqartut ilanngullugit.

Naatsorsueqqissaartarfimmi kisitsisitigut paasissutissiornerneq taaguutit imarisaat, kisitsisinik immikkoortiterinerit aamma periutsit nunanit tamalaaneersut sapinngisaq tamaat atorineqareerput, taamaasilluni kisitsisitigut paasissutissat nunani allanut kisitsisitigut paasissutissanut sanilliunneqarsinnaaniassammata.

3. Immikkoortut kisitsisit paasissutissat ataasiakkaat

3.1 Siulersuisut pingaarnersuinerannut tunuliaqutit

Nunani mikinerusuni Kalaallit Nunaattut ittuni kisitsisitigut paasissutissiinerit akisungaatsiarput. Innuttaasut ikitsut aallaavigalugit kisitsisitigut paasissutissat suliarineqartaraluartut kisitsisitigut paasissutissaliornermi aningaasartuutit innuttaasut amerlassusaat tunngavigalugu ikilisinneqarsinnaangillat. Immikkoortunik kisitsisitigut paasissutissanik Naatsorsueqqissaartarfimmi siulersuisut tulleriinnilersuissagaangata immikkoortut kisitsisitigut paasissutissat sukumiisumik tulleriinnilersornissaat pisariaqarpoq.

Datanik tunngavissaqartillugu kiisalu kisitsisitigut paasissutissat nutaat aallartinnissaannut aningaasatigut sulisoqarnikkullu atugassaqaraangat nalilersuivinnerit imaluunniit atugarissaarnermut ilassutitut takussutissat pinnagit assersuutigalugu ilinniaqqinnerit, pisiat tunisallu oqimaatiginnerat, meeqqat angerlarsimaffiit avataanni inissitat inissiallu pillugit tunngaviisumik kisitsisitigut paasissutissat annertusinissaat Naatsorsueqqissaartarfup ukiuni aggersuni salliutinniarpai.

Siulersuisut pingaarnersuineranni immikkoortunik nutaanik ilassutaasunilluunniit kisitsisitigut paasissutissaliornerneq kissaateqarfiusuni kisitsisitigut paasissutissanik nutaanik pilersitsiffiusinnaasuni nalunaarsuinerit pigineqareersut nalinginnaasumik aallaaviusarpoq. Nalunaarsuinerit IT-milu atortut pioreersut aallaavigineqarsinnaanngikkaangata kisitsisitigut paasissutissanut nutaanut aallaaviusussanik peqalernissamut ukiut arlalissuit ingerlasinnaasarput.

3.2 Ukiuni tulliuuttuni qaninnerni ineriartornerit

Ukiuni kingullerni ukiulluunniit aggersut arlallit ingerlaneranni kisitsisitigut paasissutissat saqqummersitassatut pilersaarutitut ilanngunneqarnissaat siunertaralugu immikkoortuni ataani allaaserineqartuni ineriartornerit siulersuisut tulleriinnilersorpaat. Allaaserinninnermi ukiunut arlalinnut ineriartortitsinnermi suliniutit arlallit siulersuisut isumaliutigiginikuussaata sulili naammassineqarsinnaasimangitsut aamma ilanngunneqarput.

Maannakkut aningaasaliissutaasut iluanni maannakkullu sulisoqarneq tunngavigalu ineriartortitsinnermi suliniutit tamarmik ingerlanneqarsinnaannginnerat eqqumaffigissallugu pingaaruteqarpoq, tak. ataani immikkoortut 5 aamma 7.

3.3 Pisortat aningaasaqarnerat

2017-imi Naatsorsueqqissaartarfiup suliarisartagaa, pisortat aningaasaqarnerat annertusineqassaaq tassunga selskabit ilanngunneqassammata.

Maanna suliarineqartarpoq pisortat aningaasaqarnerat aamma kiffartuussinerat kisimik saqqummiunneqartarput. Selskabit ilaanninnerat pissutaalluni pisortatigoortumik inissiat, mittarfiit, nukissiorfiit allallu ilaannunneqarneq kisitsisitigut paasissutissanut ajorput. Pisortat aningaasaqarnerannik aamma sullissinerannik sinneqartoorutit pillugit kukkulluni isumaqartoqarat, piviusumik pisortat aningaasaqarnerat ajunnginnerujussuarmik inissisimassaaq. Pisortat selskabiutaanik ilanngussineq pisortat aningaasaqarnerannik tamakkiinerusumik takutitsissaaq.

3.4 Kalaallit Danmarkimiittut

Danmark Statistikkimi ilisimatusartunut periarfissaq atorlugu Naatsorsueqqissaartarfik paasissutissanik kalaallinut Danmarkimiittunut tunngasunik assigiinngitsunik pissarsisinnaanngorpoq. Taamaasilluni tabelinik kisitsisaataasivimmumut suliaqarsinnaalerpoq ukununga tunngasunik; ilinniarsimassuseq, sulineq, suliffinnut attuumassuteqarneq, isertitat allallu.

Kalaallit Danmarkimiittut pillugit kisitsisitigut paasissutissat assigiinngitsut amerlasuut 2017-imi saqqummersinneqarnissaat pilersaarutaavoq. Tamatuma kingorna PX-filinngorlugit kisitsisaataasivimmiittut nutarterneqartalernissaat pillugit Danmark Statistikki isumaqatigiissuteqarfigineqassaaq.

3.5 Ilinniarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat

Ilinniarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat, kalaallit Danmarkimi ilinniarsimasut Kalaallit Nunaannut uteqqittarnerannik paasissutissanik, annertusineqarnissaat pilersaarutigineqarpoq. Ilinniareernerup kingorna ukiut 1, 2, 3 – qaangiunnerini qassit Kalaallit Nunaannut utertarpat.

Inuussutissarsiutinit ilinniarfinit lærlingit paasissutissiornissaat aamma pilersaarutaavoq, ilinniarfinit sumiiffinnullu immikkoortillugit.

3.6 Pisortat aningaasarsisitsisarnerat

Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni 2017-imi isumaginninnikkut tunniuttakkanut atorneqartussap, nalip procentinngorlugu naleqqussarnissaanik siunnersuut sammineqarpoq. Naleqqussaanissamut tunngavigineqarsinnaassaaq, Naatsorsueqqissaartarfimmit pirsotat aningaasarsisitsisarnerat suliarineqassappat. Siunnersuut Naatsorsueqqissaartarfimmit 2018-imi 225.000 kr.-inik aamma 2019-imi 175.000 kr.-inik saniatigut aningaasartuutigineqassasutut naatsorsuutigineqarpoq.

Maanna Naatsorsueqqissaartarfimmit pissarsiarineqartartunit pisortat aningaasarsisitsisarnerannut paasissutissanik pitsaanagerusunik tunngaveqartariaqarpoq, kisitsisitigut paasissutissat pitsaasut suliarineqassappata.

3.7 Inuussutissarsiutit aaqqissuussaannerat

Inuussutissarsiutit ineriartornerat aamma aaqqissuussaannerat pillugu ataatsimut aningaasaqarnermik aamma suliffeqarnermut tunngasunik nassuiaasiaateqarneq, Inuussutissarsiutit aaqqissuussaannerannik saqqummersitsinerup siunertaraa.

Naatsorsueqqissaartarfimmit naliliiffineqarpoq Inuussutissarsiutit aaqqissuussaannerannut suliffeqarfiit ilanngunneqartartut sorliussanersut eqqarsaatigalugit itisilernerullugu misissoneqassasut. Inuussutissarsiutit aaqqissuussaannerannit suliffeqarfiit suuneri (assersuutigalugu aalisartuaqqat), sunik suliaqartuuneri (isertitaasa minnerpaaffissaat) aamma nittarsaassinermut tunngasut pisortaqaarfillu ilagineraat (Visit Greenland, Katuaq allarpasuillu)

Inuussutissarsiutit aaqqissuussaannerannik iluarsaassinermi Nuna tamakkerlugu naatsorsuutini suliffeqarfiit immikkoortiterneri aallaavigineqassapput.

3.8 Nunasisunik naatsorsuineq

Nunani allani innuttaasut ukiuni kingullerni amerliartornerat kingunearpoq nunami sumi inuunerit nunamilu sorlermi inuttaasut ilisarnaataasa ilaasa allaaserinissaannut atugassanik nalornissutit amerliartornerannik. Norgemi nunasisut kikkuunerisa nassuisaasiornissaannut periuseq 1994-imiilli atorneqartoq pillugu Norgemi naatsorsueqqissaartarfik Naatsorsueqqissaartarfiup oqaloqatiginikuuaa. Danmarkimi nunasisut kikkuunerinik nassuiaasiortarnerup akerlianik Norgemi taamaallaat sumi inuuneq pillugu paasissutissat atorneqartarput aammalu inuit nunami sorlermi innuttaanerat, angajoqqaarnerat aanaqarnerat aataqarnerallu atorneqartarani. Norgemi naatsorsueriaaseq Kalaallit Nunaannut naleqqulluarpoq, tassa naalagaaffeqatigiinnermi inuit nunani assigiinngitsuneersut immikkoortinneqarsinnaammata.

Nunasisut innuttaasut Norgemisut immikkoortillugit kisitsisitigut paasissutissaliornissaq Naatsorsueqqissaartarfiup pilersaarutigaa.

3.9 Inunnik isumaginninnermi pisortat ikiorsiissutaat tapiissutaallu

Inuit atugaat pillugit kisitsisitigut paasissutissani atuuttumi kommunit ataatsimut nalunaarsuianni Winformatikimi inuit pillugit nalunaarsuinerit Naatsorsueqqissaartarfiup tigusarpai. Aammattaaq pisortat akissarsianik nalunaarsuiviannit Winformatikimilu suliaqarfiit pillugit nalunaarsuivimmit inunnik isumaginninnermi akilerneqartartut pillugit paasissutissanik annertunerusunik Naatsorsueqqissaartarfik ukiuni kingullerni pissarsisinnaalernikuuvoq.

Inoqutigiit ilaqutariillu isiginiarneqarnerannut tunngavilersuut tassaavoq assersuutigalugu inoqutigiinni inuit ataasiakkaat pinnagit inoqutigiinnut pisortat boligsikringinik pisortallu ikiorsiissutaannik pisortat ilaatigut ikiorsiissuteqartarnerat.

3.10 Meeqqat angerlarsimaffiup avataani inissinneqartut

Meeqqat angerlarsimaffiup avataani inissinneqartut pillugit kisitsisitigut paasissutissaliornissaq siunertaavoq. Kommunit paaqqinnittarfinnut angajoqqaarsianallu akiliutigisartagaat aallaaviussapput. Aammattaaq Namminersorlutik Oqartussat inissiisarfiutaanut inissinneqarsimasut pillugit paasissutissat atorneqassapput.

Meeqqanik inuusuttunillu sullissinnermi aningaasatigut paasissutissat kisiisa Naatsorsueqqissaartarfiup maannakkut pissarsiarisinnaavai. Aningaasat pillugit paasissutissat siunissaq sivilunerusoq eqqarsaatigalugu paasissutissanik naleqquttunik allanik ilaneqartariaqarput, assersuutigalugu inissinernut pissutaasut.

3.11 Innarluutillit

Innarluutillit Kalaallit Nunaanni Kalaallillu Nunaata avataani paaqqinnittarfinnut inissineqartut pillugit kisitsisitigut paasissutissanik Naatsorsueqqissaartarfik suliaqarniarpoq. Inaarluutillit Namminersorlutik Oqartussat paaqqinnittarfinnut akiliutaat aamma innarluutillit Namminersornerullutik Oqartussat paaqqinnittarfiini inissinneqartartut pillugit kommunit akiliutaannit Namminersorlutik Oqartussat isertitaannik naatsorsuinerit aallaaviussapput.

Paaqqinnittarfinnut inissinernik kisitsisitigut paasissutissat inunnik annertuumik innarluutilinnik kommunit nalunaarsugaannit paasissutissanik ilaneqassapput, taamaalilluni naatsorsueqqissaarnerni aamma innarluutillit angerlarsimaffinni najugaqartut ilanngunneqarniassammata.

3.12 Aningaasaqarnikkut pissutsit pillugit kisitsisitigut paasissutissat

Aningaasaqarnikkut pissutsit pillugit paasissutissat kisitsisaataasiviup kvartalikkaarlugu nutarterneqartarput. Pisiniarfiit kaaviiartitaat, nassiussat amerlassusaat, aningaaserivinni ilaqqaakkat taarsigassarsiallu, realkreditinit taarsigassarsiat, eqqussinermi akitsuutit/naqissusiinikkut akitsuutit aamma akileraarutit akilerneqartut, sanaartornermut iluarsaasissinernillu aningaasaateqarfimmi atukkat, nunap karsiata aningaasanik tigorianaateqarneranik naatsorsuinerit pillugit paasissutissat avammut saqqummiunneqartarput. Kingusinnerusukku taakku ilaneqarniarput ukuninnga; assersuutigalugu kreditkortinik atuinernik, suliffeerunnermi ikiorsiissutit aamma suliffeqarfinnik aallartitsinerit /matusinerit.

3.13 Avammut tunisat eqqussukallu nalingisa oqimaaqatigiissinnerat

Kalaallit Nunaanni avammut tunisat eqqussallu nalingisa oqimaaqatigiissinnerat pillugit ingerlaavartumik kisitsisitigut paasissutissiisarnissamut periarfissanik aallaqqaasiilluni nalilersuineq Danmarks Statistik aamma Nationalbanki suleqatigalugit 2013-imi 2016-imi ingerlanneqarpoq. Siunnersortinik eqqortunik piginnaasalinnik Danmark Statistik Naatsorsueqqissaartarfillu sulisussaaleqimmata sulineq ilaatigut killeqarsinnaasarpoq. 2017-imi avammut tunisat eqqussukallu nalinginik paasissutissanik siullermeerluni saqqummersitsisoqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

3.14 Suliffissarsiortut

Suliffissarsiortut naatsorsornissaannut atatillugu ajornartorsiut tassaavoq ”naqitsinissamut” piumasaaqatit eqqarsaatigalugit kommunit assigiinngiaartunik allaanngorartunillu periuseqartarnerat. Sulianik suliarinnittartunut ilitersuutit pitsanngortinnissaat siunertarlugu kommunillu ataasiakkaat periusaannik malinnaanissaq misissuisarnissarlu

qulakkeerniarlugit Naatsorsueqqissaartarfiup kommunit aamma Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik oqaloqatiginiarpai.

Kommunit assigiiaarnerusumik nalunaarsuisalernissaat anguniarlugu, suliffissarsiortut aamma isumaginninnermit isertitat ataatsimoortinneqartalersinnaalernissaat Naatsorsueqqissaartarfimmit msissorneqarniarpoq.

3.15 Sulisoqarfinni isumalluutininik naatsorsuineq

Ilinniartut inaanni inunnillu isumaginninnermi inissat pillugit paasissutissat katersorneri Naatsorsueqqissaartarfiup aallartinnikuuaa, kingusinnerusukkut taakkununga tunngasunik saqqummersitsisalerniarluni. Missingerneqarpoq nutaanik sanaartornerit aamma sulisoqarfinni allilerinerit tamarmik pisortat missingersuutaanni naatsorsuutaannilu ersimmata nalunaarsuivik pilersinneqareerpat Naatsorsueqqissaartarfimmi nalunaarsuivik nutarterneqartarsinnaassasoq.

3.16 Ilinniaqqittartut

Ilaatigut EU-mit tapiissutit aallaavigalugit ukiuni kingullerni ilinniartitaanermi suliniutit kinguneqarput ISCED-ip naatsorsuinerani nalunaarsorneqanngitsunik sivikinnerusumik suliffeqarnermi ilinniarnernik kisitsisitigut paasissutissaliornissaq annertusiartortumik ujartuisoqarneranik. Suliffeqarnermut ilinniarnert pillugit kisitsisitigut paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfiup siunissami ilusilersorniarsarissavai.

Sivikitsumik ilinniarnert taakku nalunaarsornissaannut IT-mi nalunaarsuiffik (IT-reg.) Namminersorlutik Oqartussat ineriartortinnikuuaat. Naliliisoqarallarpoq nalunaarsukkat kisitsisitigut paasissutissaliornermut aallaaviginissaannut tamakiisuunngitsut nammattumillu assigiiaanngitsut.

3.17 Inissiat sanaartornerlu

Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit immikkoortuni arlalini pitsanngorsarnissaat suliniutigineqarpoq. Sanngeequtit annertunerit tassaapput sanaartornernut aningaasaliissutit (kvadratmeterit qassit sanaartorneqarnerisut qanorlu akeqarnerisut kiisalu kvadratmeterit qassit atorunnaarnerisut) aamma inissianik atuineq (inissiat kvadratmeterit qanoq annertutigisut pigineqarnerisut aamma inissianut kvadratmeterimut ataatsimut aningaasartuutit qanoq annertutiginersut).

Inissiaqarneq immikkut soqutiginaateqarpoq, tassa innuttaasut inissiani atugaat pillugit paasissutissat siunissami sanaartornissanut aningaasaliisoqarnissaanut atatillugu annertuumik tapersiissammata. Naatsorsueqqissaartarfik sanaartukkat allattorsimaffianik tunngaviusumik paasissutissanik programmip ataani pilersitsiniartunut peqataavoq.

3.18 Sulisut nunanit allaneersut

Sulisut nunanit avannarlerneersuunngitsut Kalaallit Nunaanni sulisinnaanerat Danmarkimi Udlændingestyrelsen-ip ullumikkut akuerisussaavai. Udlændingestyrelsen-imi nalunaarsukkat tunngavigalugit sulisunik nunanit avannarlerneersuunngitsunik inuussutissarsiutit immikkoortuinut agguarlugit naatsorsuisoqarsinnaavoq.

3.19 Sulisut aamma akissarsiat pillugit kisitsisitigut paasissutissat

Pisortani suliffeqarfinnilu pisortat pigisaanni akissarsiat qaffasissusaasa akissarsiallu ineriartorerisa naatsorsorneqarnissaat Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfiup kiisalu Aningaasaqarnermut Sulisoqarnermullu Aqutsiveqarfiup kissaatigaat. Atorfinni sanilliunneqarsinnaasuni qaffasissutsit ineriartorerlu sanilliunneqarsinnaasariaqarput. Aammattaaq pisortani sulisut pillugit kisitsisitigut paasissutissat sulisut qanoq sivisutigisumik sulisimanerannik naatsorsuinerneqarsinnaasuni kissaatigineqarpoq.

Pisortat aningaasarsisitsisarnerannut pilersaarut assigalugu maanna Naatsorsueqqissaartarfimmit pissarsiarineqartartunit pisortat aningaasarsisitsisarnerannut paasissutissanik pitsaanagerusunik tunngaveqartariaqarpoq, kisitsisitigut paasissutissat pitsaasut suliarineqassappata.

2016-imi Naatsorsueqqissaatarfik Royal Greenland, GE, SIK KANUKOKA, Aningaasaqarnermut, Akileraartarnermullu Naalakkersuisoqarfik kiisalu Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nukissiuuteqarnermullu Naalakkersuisoqarfik suleqatigaluit suliniummut peqataavoq. Suliniummi, ingammik aalisarmut attuumassutilinnik suliaqartut eqqarsaatigalugit, pisortat tapiissutigisartagaat, nuussinikkut isertitat sulinermilu isertitat ersersinniarneqarput. 2017-imi suliniut aningaassaliiffigineqaqqinnissaa naatsorsuutigineqarpoq, suliffeqarfiillu aallat misissuiffigineqarnissaat aamma ilimagineqarluni.

Naatsorsueqqissaartarfimmit siunissami aningaasarsisitsisarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissaliortarnissamut atorluarneqarsinnaanerannik naliliisoqarpoq. Suliniutip siunissami atorneqarsinnaanissaanut pisariaqarpoq suliffeqarfiit naligiisitaanermik, suliffinnik misiliisunik praktikertunillu inatsisitigut pituttugaasunit paasissutissanik assingusunik katersisartussat suleqatigisarnissaat piviusunngortinneqarpat.

3.20 Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit

Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit marloqiusanngorlugit suliarineqartarput. Inaarutaasumik kisitsisit naatsorneqarnerat ukiumi pineqartumi nioqqutissat oqimaaqatigiissillugit ukiup affaani siullermi pisarpoq. Assersuutigalugu 2014-imut inaarutaasumik kisitsisit naatsorsorneqarnerat 2017-imi pissaaq. Kisitsisaagallartut naatsorsorneqarnerat ukiup affaata aappaani pisarpoq,

tassani 2015-imut 2016-imullu kisitsisaagallartut 2017-imi naatsorsorneqassallutik. Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit immikkoortuat taanna nuna tamakkerlugu naatsorsuutit ingerlatsineruvoq nalinginnaasoq.

Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit ineriartortitsinermut suliniut pingaarneq nalinginnaasumik ingerlatsinermik suliaqarnerup avataaniittut tassaavoq GER-ip atorunnaarneranut atatillugu CVR-imut ikaarsaariarnermi inuussutissarsiutit immikkoortuutit nutaamik taaguusersuineq.

Avammut tunisat eqqussallu nalinginik nutaamik oqimaaqatigiissitsinissamut periarfissat pillugit aallarnisaataasumik nalilersuinerit aallaavigalugit ersarippoq avammut tunisat eqqussallu nalinginik nutaamik oqimaaqatigiissitsineq nuna tamakkerlugu naatsorsuutit ilaat nutarternissaannik pisariaqartitsinermik kinguneqassaaq. Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit pinngaarnertut kukkuneruineq avammut tunisat eqqussallu nalinginik oqimaaqatigiissitsineq nutaaq atorneqalerpat pissaaq, tassani inuussutissarsiutit immikkoortuutit taaguusersuineq ukiorlu tunngavik nutaaq ataatsikkut ilanngunneqassapput.

4. Ilisimatusarneq

Naatsorsueqqisaartarfik naatsorsueqqissaarneq pillugu inatsit naapertorlugu avataanit aningaasalersukkanik ilisimatusarnissamut pisinnaatitaavoq. Periarfissaq tamanna Naatsorsueqqisaartarfiup annikitsuinnarmik atornikuuaa. Kisiannili Kalaallit Nunaanni Kalaallillu Nunaata avataani ilisimatusartut suleqatigalugit Naatsorsueqqisaartarfik ilisimatusarnerni – akiliisitsilluni – paasissutissanik atugassiisarnermigut peqataasarnikuuvoq. Aammattaaq Naatsorsueqqisaartarfik ukiumi aggersuni arlalinni tulluittuni nammineq ilisimatusarnissamut sulisussaqaqarnaviannitsoq ilimagineqarpoq. Kisiannili paasissutissanik pioreersunik pitsaanerusequmik allaaserinninnikkut immaqalu nunani avannarlerni naatsorsueqqisaartarfiit allat suleqatigalugit nunani avannarlerni ataatsimut paasissutissanik pissarsisinnaanikkut ilisimatusartunut Naatsorsueqqisaartarfimmi paasissutissanik atuinissamut kissaateqartunut arlalinnik pitsanngorsaanaissaq pilersaarutaavoq.

5. Sulisut

Naatsorsueqqissaartarfik 2017-ip aallartinnerani 16-inik sulisoqarpoq. Ukioq naallagu atorfiit marluk pingaartumik nukissiuuteqarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissaliornermi inatsimillu ilusilersuinissami suliaassanut annertunernut avataanit aningaasalersorneqartunut atorneqarput.

5.1 Sulisut kattuffiit isumaqatigiissutinut aningaasaliissutinullu sinaakkutit

Naatsorsueqqissaartarfik pisortat immikkoortortaattut allatulli akissarsiat pillugit qitiusumiit aqunneqarpoq aammalu sulisut inissaannik qitiusumit tunineqartarluni. Sinaakkutaasumik atugassaritinneqartut – suliaassanut amerliartortunut sanilliullugit – Naatsorsueqqissaartarfiup pisariaqartunik piginnaasalinnik sulisussarsiornerani sulisullu sulisoriinnarnissaanni unammilligassat annertusiartortunik ukiuni aggersuni iliuseqartariaqarneranik kinguneqarput.

5.2 Piginnaasat nutaat

Naatsorsueqqissaartarfimmi suliaassat ukiuni kinngullerni allanngornikuupput. Kisitsisitigut paasissutissanut nalunaarutit Naatsorsueqqissaartarfiup annertusiartortumik elektronikinnngorlugit tigusalernikuuai, avammullu saqqummiinerit kisitsisitigut paasissutissat aamma kisitsisaataasivimmiittut taamaallaat nittartakkakut pisarput.

Namminersorlutik Oqartussat ataanni aqutsisoqarfiit allat IT-mi, aningaasaqarnermut naatsorsuinerimut nutserinermullu tapersiisarnermut atatillugu akilerneqarlutik Naatsorsueqqissaartarfiup suliaasaanik suliarinninnissaat pillugu Naatsorsueqqissaartarfiup ukiut pingasut kingulliit ingerlaneranni isumaqatigiissusiorfigisarnikuuai. Sulisut pillugit allaffissornermi suliaassat pillugit iluaqutaasumik suleqateqartoqarsinnaanersoq isumaliutigineqassaaq.

Naatsorsuutitut nalunaarsuisarneq, kisitsisaataasivimmut ilioraaneq, paasissutissanik qaraasaasiamut nalunaarsuisarneq katersuisarnerlu, nutserisarneq, assiliartaliortarneq IT-milli ikiuisarneq pillugit suliaassat ukiuni kinngullerni tallimani – qulini annertuumik ikilismanerannik aamma Naatsorsueqqissaartarfimmi sulisut katitigaanerannut piumasaqaatit allanngoriartorsimanerannik qulaaniittut ataatsimut isigalugu kinguneqarput, taamaalilluni sulisut tamarluinnangajammik kisitsisitigut paasissutissanik suliaqarnermi suliaassanut pingaarnernut siunissami piginnaasaqassallutik. Elektroniskinnngorlugit nalunaarutit annertunerumik atuineq avammullu saqqummiisarneq kisitsisitigut paasissutissat amerlanerit suliarineqartarnerannut pissutaapput, atuisullu siusinnerusumut sanilliullugu paasissutissat immikkuualuttunngortinnerullugit pissarsiarinissaannut periarfissaqalerlutik. Ineriartorneq taanna ingerlaannartinniarlugu IT-mik, paasissutissanik suliaqarnermik paasissutissanillu nalilersuinermik piginnasallit sulisoriinnarnissaat sulisussarsiarineqarnissallu pisariaqarpoq.

Suliffeqarfimmit soraartoqarsinnaanera sulisullu eqqortunik piginnaasallit sulisussarsiarineqarsinnaanerisa pingaaruteqassusia Naatsorsueqqissaartarfiup eqqumaffigai. Taamaammat Naatsorsueqqissaartarfimmi sulisut pingaernerit sulisoriinnarnissaat kiisalu sulisut pikkorissut sulisorilernissaat siunertaralugu kalaallit ilinniartut akornanni Naatsorsueqqissaartarfiup annertunerusumik saqqumilaarnissaa isiginiarneqartariaqarput.

5.3 Sulisut sulisoriinnarnissaat

Sulisut sulisoriinnarnissaannut atatillugu suliffiup suliamik ingerlatsinerimi ineriartorfiusinnaanera qitiusutut isigineqarpoq. Sulisut namminneq suliamik ingerlatsinerimi ineriartornissaminnik akisussaafeqarnissaannut Naatsorsueqqissaartarfik sinaakkusiissaaq.

Ulluinnarni sulinerimi suliak assigiinngiiaassapput. Ingerlatsinerimi suliassat ingerlaavartut saniatigut immaqqa ilisimatusartut, ilinniartut kiisalu pisortat allaffissornermi sulisui nalilersuisartut suleqatigalugit tulleriinnilersukkanik ineriartortitsinerimi suliniutinik suliaraqarnissamut piffissaqassaaq.

Naatsorsueqqissaartarfiup ilinniaqqinnissamut periarfissanik pilerinartunik, ataatsimeersuarnerni peqataanissamik piginnaasanillu qaffassaanernik allanik neqerooruteqartarnermigut sulisut tunniusimanissaat tapersissavaa. Immikkut ilisimasaqalerluni suliak ingerlatsinerimi ineriartortitsineq nunat avannarliit naatsorsueqqissaartarfiini ilaatigut nunani tamalaani naatsorsueqqissaartarfinnik suleqateqartartunik pikkorissartarnikkut pisinnaavoq. Qitiusumik allaffissuup pikkorissartitsinerimut immikkoortortaqaarfia nunatsinnilu ilinniartit suleqatigalugit immikkut ilisimasaqalernissamut ilinniarnissamik pisariaqartitsisoqarnerani nunatsinni neqerooruteqartoqarsinnaaneranut naammattumik soqutiginnilersitsisinnaaneq misissorneqassaaq. IT-mi atortunik pisariaqartunik ilinniarnernit ullumikkut E-learning aqutigalugu tamarluinnangajammik ingerlanneqarsinnaapput.

5.4 Sulisussarsiortarneq

Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanerit piginnaasanik Naatsorsueqqissaartarfiup ujjartugaanik ineriartortitsinissamut killilimmik sammiveqarput. Ilinniarnertuunngorniarfimmi ilinniartut ikitsuinnaat matematikki qaffassissoq toqqartarpaat, aamma Kalaallit Nunaanni ingerlaqqilluni ilinniarnernit ilinniartitsissutinut toqqagassanut, suliassanut immikkullu ilinniagassanut piginnaasanik Naatsorsueqqissaartarfiup ujjartugaanik ineriartortitsinerimut atatillugu toqqaavinnissamik pisariaqartitsisoqarpoq.

Ilinniarnernik ingerlatsinerimi peqataanikkut, pikkorissartitsisarnikkut suliassanullu tunngatillugu ilitsersuisarnermi peqataasarnikkut ilinniartit ersarissuunerunissaaq Naatsorsueqqissaartarfiup kissaatigaa. Naatsorsueqqissaartarfik Kalaallit Nunaanni ilinniartut akornanni kalaallillu

Danmarkimi ilinniartut akornanni ingerlaavartumik aamma praktikkertussarsiorarniarpoq.

Naatsorsueqqissaartarfiup aalajangiisartut ilisimatinniarpai Kalaallit Nunaanni ilinniartitsisarnermi IT-mik, matematikkimik aamma pinngortitamik ilinniartitsissutinik meeqqat atuarfianni aallartilluni ilinniartitsisarneq amigaatigineqartoq.

5.5 Kalaallit Nunaata avataani siunnersortit sulisullu

Naatsorsueqqissaartarfik Kalaallit Nunaata avataani najugaqartunik pingasunik ullumikkut sulisoqarpoq taakku saniatigut piffissaq killilerlugu ataatsimik sulisoqarluni. Sulisut Kalaallit Nunaata avataaniittut tamarmik Naatsorsueqqissaartarfimmi minnerpaamik ukiuni arfineq pingasuni siusinerusukkut atorfeqarnikuupput. Sulisussarsiorarnermi pissutsit pissutigalugit Kalaallit Nunaata avataani atorfinitsitsinissaq pisariaqarnikuuvoq aammalu nukissiuutit pillugit kisitsisitigut paasissutissat eqqarsaatigalugu Risømi Nationalt Center for Miljø og Energi-mi Roskildep avataniittumi suleqatigineqartoq pingaartoq qanillugu sulisoqarnissaq pissusissamisoornikuuvoq. Siunissami soorunami anguniagaavoq sulisut nutaat Nuummi allafimmi sulisassasut. Kisiannili Kalaallit Nunaanni sulisussarsinissamik ajornartorsiuteqarneq pissutigalugu sulisut sivikitsumik Kalaallit Nunaaniittut ilinniatinneqarnerannut isumalluutinik atuinani Nuup avataani piffissami sivikitsumi sulisut ilanissaat imaluunniit nunani avannarlerni naatsorsueqqissaartarfinni allani siunnersortit atorneqarnissaat piffissat ilaanni tulluartsuussaaq.

Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit aamma akiliisarnerup naligiissinnera Danmarks Statistikimit siunnersortimit ikiorteqarluni ullumikkut suliarineqartarput. Immikkoortuni immikkut ilisimasaqarnissamik pisariaqartitsiviusumi Danmarks Statistikimit ukiuni aggersuni ikiorserneqartarnissaq aamma naatsorsuutigineqarpoq.

6. Atuisut

Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaanut isertartut malinnaaviginerisigut Naatsorsueqqissaartarfiup suliai qanoq atorneqartartiginersut, suliat sorliit soqutigineqarnerunersut aamma nunanit sorlerniit Kalaallit Nunaat pillugu paasiassarsiorqartarnerisigut malinnaavigineqarsinnaapput. Naatsorsueqqissaartarfiup ukiumoortumik nalunaarutaani nittartakkamik atuisimanermut paasissutissat ilanngunneqartarput.

Atuisut kisitsisitigut paasissutissanik atortakkaminnik naammagisimaarinninnerannik misissuinnikkut isertartunik kisitsisitigut paasissutissanik Naatsorsueqqissaartarfiup ilaniarparaa. Atuisunik misissuineq annertoq pilersaarutaannigilaq, tassungali taarsiullugu kommunini, soqutigisaqatigiinni, sulisoqarfinni, ilisimatusarfinni ilinniartarfinnilu atuisut pingaarnerit ataatsimeeqatiginiarneqarput. Naatsorsueqqissaartarfiup

allaffiisa inissisimanerat pissutigalugu qitiusumik allaffissuarmik ulluinnarni atassuteqartoqartarpoq, taamaammat atuisunik ataatsimeeqateqartarnissamik pisariaqartitsineq maannakkut annikinnerusut nalilerneqarpoq.

Nittartagaq pillugu aamma kisitsitsisaataasivik pillugu pikkorissaanermi Naatsorsueqqissaartarfik pikkorissartunut paasiniaasalerniarpoq nittartakkamik atuineramik misigisaannik. Taassuma saniatigut nittartakkami immikkut qupperniliortoqassaaq atuisut nittartakkamik allannguinnissamik siunnersuuteqarfigisinnaasaanik aamma nittartagaq pillugu allagaqarfigisinnaasaanik.

Sulisunik isumalluutit aningaasatigullu isumalluutit killeqarnerat pissutigalugu kissaatigineqartut tamaasa malinneqarsinnaanngitsut taamaamallu kisitsisitigut paasissutissat allannguutissaattut nutaajusinnaasut allannguutaasinnaasullunniit malitassatut pingaarnertut siulersuisut kisitsisitigut paasissutissanik tulleriinnilersuineranni ilaassasut atuisunilluunniit akilerneqassasut atuisunut ilisimatitsissutigissallugu pingaaruteqarpoq.

7. Aningaasaqarneq

Piffissami 2012-2016 aningaasat 1. mio. kr. annertutigisunik Naatsorsueqqissaartarfik annikinnerusumik atuivoq. Annikinnerusumik atuineq kisitsisitigut paasissutissat pigineqartut pitsanngortinnissaat kisitsisitigullu paasissutissat nutaat aallartinneqarnissaat pillugit anguniakkanut tunngatillugu aningaasaliissutit annertussaasut ajoqutaanik sulisussanik piginnaasalinnik sulisussarsiornermi unammilligassat annertunerusumik kinguneraat.

Sulisussarsiornerup pitsanngornissaa apeqqutaatillugu suliniutit ilaat immikkoortoq 3-mi qulaaniittumi allaaserineqartut – ukiut arlallit ingerlaneranni - maannakkut aningaasaliissutit iluanni Naatsorsueqqissaartarfiup ukiumoortumik suliassanut pilersaarutaanut ilanngunneqassapput. Kisiannili nalilerneqarpoq immikkoortut kisitsisitigut paasissutissat nutaat ilaanni aningaasaliissutit pillugit siunissami inatsisini Naatsorsueqqissaartarfiimmatt aningaasaliissutit amerlineqarnissaat pisariaqartoq. Naammattunik aningaasaliissuteqarnissaq eqqortunillu sulisussarsinissaq pisariaqarput, kisianni immikkoortorpassuarni nammannatik. Kisitsisitigut paasissutissanut tunngavissatut aaqquissuussanik assigiaartunillu nalunaarsuisarnissaq apeqqutaavoq.